

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ СПЕЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Дошкільна освіта

Спеціальність 012 Дошкільна освіта

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від “29” серпня 2023 року

м. Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Основи спеціальної педагогіки
Викладач (і)	кандидат педагогічних наук, доцент Кирста Наталія Романівна
Контактний телефон викладача	+380-50-612-39-95
E-mail викладача	nataliia.kyrsta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro.pnu.edu.ua/
Консультації	Очні консультації за розкладом

2. Анотація до навчальної дисципліни

«Основи спеціальної педагогіки» - складова блоку обов'язкових компонент професійної підготовки здобувачів, майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. Дисципліна вивчається студентами спеціальності 012 «Дошкільна освіта» на першому курсі, в другому семестрі і спрямована на ознайомлення здобувачів з особливостями індивідуального та диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їх можливостей та формування вміння складати індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та його розумним пристосуванням.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

У процесі вивчення спеціальної педагогіки здобувачі повинні дізнатися про причини виникнення порушень психофізичного розвитку, анатоμο-фізіологічні передумови розвитку особистості, прояви вікових та індивідуальних особливостей дітей з особливими потребами; особливості організації освітнього процесу з урахуванням специфіки пізнавальної активності та освітніх потреб дітей з особливими освітніми потребами.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

за стандартом вищої освіти України

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Загальні компетентності

за професійним стандартом

ЗК.01. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

Спеціальні (фахові компетентності)

за стандартом вищої освіти України

КС-10. Вміння складати Індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-15. Здатність до забезпечення індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

Спеціальні (фахові компетентності)

за професійним стандартом

А 2.3. Здатність організувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною.

А 2.4. Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребам.

В1.2. Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість .

Результати навчання

ПРН-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-8. Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПРН-10. Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуючись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.

ПРН-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидії йому.

ПРН-20. Враховувати рівні розвитку дітей при виборі методик і технологій навчання і виховання, при визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни – 6 кредитів / 180 годин	
Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	18 / 6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	32 / 10
самостійна робота	130 / 164

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
II	012 Дошкільна освіта	перший	нормативний

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Спеціальна педагогіка як наука	2	2	8
Тема 2. Становлення спеціальної педагогіки та		4	12

перспективи її розвитку в Україні			
Тема 3. Загальна характеристика сучасної системи раннього втручання, освітньо-корекційної підтримки і соціального захисту дітей	2	2	10
Тема 4. Корекційно-педагогічна діяльність як психолого-педагогічна проблема	2	2	10
Тема 5. Організаційно-педагогічні основи корекційно-педагогічної діяльності	2	2	8
Тема 6. Об'єкт та суб'єкт корекційно-педагогічної діяльності	2	2	8
Тема 7. Відбір дітей у заклади освіти		2	10
Тема 8. Діти з порушеннями психофізичного розвитку як суб'єкти спеціальної освіти	2	4	12
Тема 9. Характеристика дітей з порушеннями емоційно-вольової сфери	2	2	12
Тема 10. Передумови ефективної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами		2	8
Тема 11. Корекційно- реабілітаційний супровід дітей з особливими потребами в системі освіти	2	2	10
Тема 12. Психолого-педагогічні проблеми сімейного виховання дітей з особливими освітніми потребами		4	12
Тема 13. Психологічна готовність педагога до педагогічної діяльності з дітьми з ООП	2	2	10
ЗАГ.:	18	32	130

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Вид контролю – іспит. За роботу на практичних заняттях - 45 балів, 5 балів – самостійна робота. Максимально допуск – 50 балів, іспит - 50 балів. Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra та інших (положення ПНУ про неформальну освіту).
Вимоги до письмових робіт	Письмових робіт не передбачено

Семінарські заняття	<p>Пропущенні практичні заняття здобувач відпрацьовує індивідуально, виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного заняття роботу. Для цього використовується:</p> <ul style="list-style-type: none"> - усне опитування; - тестування; - перевірка творчих завдань; - захист презентацій; - перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу, самостійної роботи. <p>Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (25 балів) він може бути рекомендований на повторне вивчення даної освітньої компоненти.</p> <p>Максимальна кількість балів з курсу на практичних заняттях - 45 балів.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуском до іспиту є відвідування здобувачем більше 50% практичних занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання завдань самостійної роботи.</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль знань здобувачів із курсу здійснюється у формі комп'ютерного тестування і вважається виконаним у разі отримання студентом 50 і більше балів.</p> <p>Форма контролю- екзамен.</p> <p>Форма здачі – тестування.</p> <p>Структура білета – 40 тестів.</p> <p>Максимальна кількість балів за іспит – 50.</p> <p>Навчальний матеріал з освітньої компоненти вважається засвоєним, якщо здобувач у сумі набрав 50 і більше балів за 100-бальною шкалою. Якщо здобувач не ліквідував заборгованість та не набрав мінімальну кількість балів (50 балів) він може бути рекомендований на повторний курс з вивчення даної дисципліни.</p> <p>https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/05/polozhennia-pro-povtorne-vyvchennia-dystsyplin-kredytiv-ects-v-umovakh-ects.pdf</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: не передбачено.

Академічна доброчесність

Не припустимі плагіат та списування. Обов'язкове виконання всіх поставлених завдань.

Викладання курсу базується на активній взаємодії зі здобувачем та політиці академічної доброчесності.

Загальні морально-етичні принципи, правила поведінки, академічну доброчесність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету, регламентує низка нормативних документів, а саме:

Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (нова редакція).

Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/11/34-06_2022-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-ta-inshym-porushenniam-akademichnoi-dobrochesnosti-1.pdf

Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”.

Ознайомитися з переліченими положеннями та документами можна за адресою:

<https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/>

Відвідування занять: лекційні заняття студентом не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу є обов'язковим.

Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентують:

Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

<https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf>

Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-indyvidualnym-hrafiikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Несвоєчасне виконання завдань передбачає дотримання студентом усіх вимог щодо їх самостійного опрацювання

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Навчання передбачає високий рівень пізнавальної активності, ініціативності, дотримання норм та правил професійної етики майбутніх фахівців.

Неформальна освіта: Враховуються результати неформальної освіти – сертифіковані онлайн-курси на освітніх платформах Coursera, Prometheus, EdEra.

Можливість зарахування неформальної освіти регламентує Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

Додаткові бали отримують здобувачі, які приймали активну участь у науково-дослідній роботі (конференції, студентські наукові гуртки та проблемні групи, підготовка публікацій тощо) за тематикою дисципліни.

Ознайомитися з положеннями можна за адресою:

<https://efund.pnu.edu.ua/3-3-prava-zdobuvachiv/>

8. Рекомендована література

1. Дмитренко К. А. Працюємо з «особливою дитиною» у «звичайній» школі. Х: ВГ «Основа», 2018. 120 с.
2. Інклюзивне навчання. URL: <http://uk.wikipedia.org>. (Дата звернення 21.10.2015)
3. Кисло О. Ф. Корекційна педагогіка. Київ: Кондор, 2016. 320 с.
4. Кобильченко В. Спеціальна психологія: підручник. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 224с.
5. Компанець Н. М. Моделювання індивідуальної програми розвитку дошкільника з особливими освітніми потребами. К., 2018. 56 с.
6. Кравченко Г. Ю. Інклюзивна освіта в ДНЗ. Харків: Вид – во «Ранок», 2018. 176 с.
7. Мартинчук О.В., Маруненко І.М., Луцько К.В. Спеціальна педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Київ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2017. 364 с.

8. Матвеева Н. Основи спеціальної педагогіки: практикум. Івано – Франківськ. НАІР, 2022. 227 с.
9. Махній М. Психомалюнкові методики у діагностично – корекційній роботі в системі інклюзивної освіти. Чернігів «Десна поліграф», 2021. 128 с.
10. Основи спеціальної та інклюзивної педагогіки: навч. посіб. за заг. редакцією проф. Ю. Бойчука. Харків: ХНПУ, 2018. 338 с.
- 11.Рошак І. О., Яблонська С. П. Палітра інклюзії: методичний посібник для практичних психологів та педагогів ЗДО. Івано – Франківськ: Симфонія форте, 2021. 316 с.
- 12.Українська спеціальна педагогіка в персоналіях: Навч. посіб. / За загальною редакцією В.І.Бондаря, В.М.Синьова. Запоріжжя: Вид-во Хортицької національної академії, 2021. 428 с.
- 13.Четверікова Н. В. Інклюзивне навчання в ЗДО. : Видавнича група «Шкільний світ», 2018. 128 с.
- 14.Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки. Київ, 2016. 248 с.
- 15.Шевців З. М. Основи інклюзивної педагогіки: підручник. Видання 2-ге, виправлене, доповнене. Львів: «Новий світ –2000», 2019. 264 с.

Викладач

Наталія КИРСТА

доцент кафедри теорії та
методики дошкільної і
спеціальної освіти